

ДУАЛИЗАМ ВО РАКОВОДЕЊЕТО СО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Македонското Собрание ја привршува дворската игра околу најновите уставни измени посветени на реформите во правосудството, кое според владината концепција треба да се оддели од "орелските канџи" на политиката, но заборавајќи на сопствената одговорност, која дозволи судството да се најде на најниските гранки од своето постоење. Сепак, овие уставни измени не претставуваат сигурна гаранција дека судиите ќе можат самостојно и стручно да одмеруваат, резонираат или да казнуваат, бидејќи постои голема доза на несигурност, недоверба и резерви-

АНГЕЛ СОЛЕВ, ЧЛЕН НА РЕПУБЛИКНИОТ СУДСКИ СОВЕТ

■ Пишува: Кокан СТОЈЧЕВ

раност кај граѓаните, а политичките субјекти не нудат ништо ново, и досега ја кочеа работата на третата власт во земјава.

Затоа мора да се нурнеме во суштината на проблемот, кој всушност е многу посложен отколку што други сакаат да го прикажат и да го минимизираат-даго претстават како "мачкина кашлица". Нам дури сега ни почнуваат тешките реформите, кои се поврзани со донесувањето на низа закони и подзаконски акти како, на пример, новиот Закон за организација и структурата на судовите, потоа разрешувањето на проблемот на финансирањето итн.

Што со нив ќе се постигне, рај или уште поголем пекол од овој што сега нè демее? Сè зависи од тоа дали уставните измени ќе се спроведат. Имено, пред месец ипол, можеби и повеќе, кога министерката за правда, Мери Младеновска-Георгиевска, ја најави собраниската битка за прибирање на двотретинско

мнозинство, призна дека страува од неимплементирањето на новите законски решенија. Со овој проблем се соочуваат и другите министерства. Но, што ќе се случи ако законите од оваа сфера не се применат? Кој ќе ја сноси одговорноста за лошата концепциска замисла, при што се менуваат 11 исклучително важни сегменти од сегашната уставна материја? Одговорот на ова прашање останува негодатна.

Во сегашната ситуација нема морални победници или поразени, на едната страна котираат СДСМ, ДУИ и ЛДП додека, пак, на другата страна од берзата со нив ги здружуваат силите на ЛП и на ВМРО-Народна.

Покерот го прават дванаесетте гласа на ВМРО-Народна. Тие се значаен фактор за успешноста на 11 амандмани. Меѓутоа, не помина сè така лесно како што тоа го замислија "првенците од нивната опера".

во која учествуваа тогашните властодржци во политиката, кои сега кокетираат со истата противничка линија, а се наоѓа на оваа страна на реката Вардар. Во сегашната ситуација нема морални победници или поразени, на едната страна котираат СДСМ, ДУИ и ЛДП додека, пак, на другата страна од берзата со нив ги здружуваат силите на ЛП и на ВМРО-Народна. Шпилот на картите не го крие цокерот за двотретинското мнозинство на уставните измени. Покерот го прават дванаесетте гласа на ВМРО-Народна. Тие се значаен фактор за успешноста на 11 амандмани. Меѓутоа, не помина сè така лесно како што тоа го замислија "првенците од нивната опера".

Расправата за утврдување на амандманот 28, кој се од-

"РАЈ" ИЛИ УСТАВНИ

ЛОБОТОМИЈА НА МОЗОКОТ

Предлог-амандманите на Уставот на Република Македонија, чија цел е зголемување на ефикасноста и независноста на правосудството, покажаа колкав и каков е диалогот меѓу пратеничките групации. Всушност, пазарењето нè потсети на старата шема

несува на функцијата, составот и изборот на Судскиот совет на РМ и на амандманот 29, со кој се регулираат инженерциите на Судскиот совет, покажа дека меѓу пратениците има "шминкери, а не панкери". Имено, ако на времето панкерите беа оригинални и екстремни во своето културно-општествено битисување, денес повеќето дискусанти, народни избраници условно ги поддржуваат уставните амандмани, бидејќи им е направен класичен упад во паметта. Лоботомијата на мозокот ја правија "чавките, кои им го испија мозокот" на пратениците, кои сами не се способни да размислуваат за она што се дискутира во собраниската сала.

Во рамките на расправата по утврдување на текстот на

Што доби Ахмети, а што вети Бучковски? Ова Хамлетовско прашање ја воведи Македонија во ерата на зацврстување на дуализмот како начин на водење на политиката. Пазарот во четири очи ја спушти демократијата на најниското ниво од воведувањето на парламентаризмот во нашава земја. Затоа, македонското сонце, било она со 16 зраци или она пропелерското, изгрева и заоѓа според потребите на Албанците од Западот. Истокот одамна е отсечен од тековите на другиот дел на државава, тој ниту, пак, не ѝ припаѓа на Македонија, бидејќи Пробиштип, Македонска Каменица, Свети Николе и други градови изумираат како диносаурусите.

амандманот, министерката за правда, Мери Младеновска-Георгиевска, го прифати амандманот поднесен од пратеникот Жарко Караџоски од ВМРО-НП, со кој се предлага претседателот на Врховниот суд да не биде автоматски и претседател на Судскиот совет. Но, и тој висеше во воздух, бидејќи до последен момент ДУИ ја имаше дигнато рачната, така што

ски? Ова Хамлетовско прашање ја воведи Македонија во ерата на зацврстување на дуализмот како начин на водење на политиката. Пазарот во четири очи ја спушти демократијата на најниското ниво од воведувањето на парламентаризмот во нашава земја. Затоа, македонското сонце, било она со 16 зраци или она пропелерското, изгрева и заоѓа според потре-

Николе и други градови изумираат како диносаурусите.

Инаку, Владата делумно ги прифати барањата на опозицијата за најспорниот амандман за составот на Судскиот совет. Поточно, се согласи за членството на претседателот на Врховниот суд и на министерот за правда во Судскиот совет, како и прашањето кој ќе претседава со ова тело да се уреди со закон, а не со Устав. Всушност, ова беше компромис, по што ВМРО-Народна искажа подготвеност дека во финалето на "плеј офот", ќе гласа за уставните измени, иако Владата не прифати дека законите кои ќе произлегуваат од уставните измени да се носат со двотретинско мнозинство, што беше клучно барање на оваа пратеничка група.

Координаторот на пратеничката група на ВМРО-Народна, Чедомир Краљевски,

во РМ, Ангел Солев, член и на Републичкиот судски совет, кој по изгласувањето на уставните амандмани ќе се преименува во Судски совет на РМ.

Искуството од 1996 година покажало дека организацијата на судовите, каква што сега е поставена во Уставот и во Законот за судовите, дека таа не е ефикасна и не може да се справува со тежината на проблемот.

"Значи, покрај големиот број предмети кои во голема мера ги има во судовите, кои се преоптоварени и самата организација на судовите не е адекватна на денешните услови. Од таа причина, работната група посвети големо внимание на организацијата на судовите. Во она што е како работна верзија, оставена е можност за формирање Виши основни судови, кои ќе треба да го преземат товарот на посложените дела, како во граѓанската така и во кривичната област, особено од т.н. предмети од организираните криминали", објасни Солев на трибината на Евроатлантскиот клуб на Македонија, дисперзиран погон на СДСМ, бидејќи претседател на оваа НВО, Лазе Еленовски, е поранешниот претседател на подмладокот на оваа партија.

Солев потенцира дека при изготвувањето на работната верзија на новиот закон за организација на судовите во РМ, се појавила огромна дилема во однос на сложеноста на ова прашање. Имено, има определени судови кои се преоптоварени со предмети, а наспроти нив се судовите кои се од помала надлежност и немаат доволен фонд предмети. Поради ова, се јавило размислување, дали одредени судови треба да бидат укинати затоа што се со помала надлежност и со помал број предмети и притоа да прераснат во одделенија на некои поголеми соседни судови или, пак, таквите судови треба да останат, но со ревидирана надлежност во работењето.

"Аргументите ни укажуваат дека треба да останат помалите судови, заради по-

"ПЕККОЛ" ПО ТЕ ИЗМЕНИ!?

МЕЛЕЗОТ НА КРАЉЕВСКИ

"Претерувате со инсистирањето во секој член од Уставот да се нагласува правичната застапеност. Така како што сте тргнале можете да побарате и во вените на претседателот на државата да тече една третина крв од пратениците на етничките заедници! Само каде ќе најдеме таков мелез!?", изјави координаторот на пратеничката група на ВМРО-Народна, Чедомир Краљевски.

изгласувањето на амандманите беше доведено во прашање, бидејќи оваа партија го премеруваше својот политички став во однос на уставните амандмани. Што доби Ахмети, а што вети Бучков-

бите на Албанците од Западот. Истокот одамна е отсечен од тековите на другиот дел на државава, тој ниту, пак, не ѝ припаѓа на Македонија, бидејќи Пробиштип, Македонска Каменица, Свети

рече дека деполитизацијата на Судскиот совет е услов за креирање на самостојно и независно судство во Македонија. Тој го повтори ставот на неговата партија законот за Судскиот совет да се носи со двотретинско мнозинство од вкупниот број пратеници.

"Со тоа би се оневозможило одредено парламентарно мнозинство да креира закон по сопствен вкус".

ВИШИ СУДОВИ

"Констатиравме дека доколку сакаме реформи во судството мораме да направиме измена во организацијата на судовите", истакна членот на работната група при Министерството за правда во изготвувањето на работната верзија на новиот Закон за организација на судовите

НАСОЧЕНИ МЕРКИ

"Создавање ефикасен судски систем е еден од предусловите за борба против организираниот криминал, корупцијата итн. Токму затоа реформата на правосудството на РМ е една од најактуелните теми од изминатиов период. Таа почна во сите сфери на општествено живеење, а Стратегијата на реформите во правосудството претставува систем на насочени мерки, кои се спроведуваат во правец на јакнење на независноста и зголемување на ефикасноста на судството. Реформите се спроведуваат на три полиња: реформа на материјалното, на процесното законодавство и на структуралните реформи", истакнува Виктор Цветковски, државен секретар во Министерството за правда.

"Во рамките на низата реформски зафати во кривичното законодавство е направен значителен подем во извршените измени и тоа е во Законот за кривична постапка, Законот за јавно обвинителство, Законот за спречување на корупцијата и неодамна донесениот Закон за заштита на сведоци. Со донесување на Законот за следење на комуникации и Законот за слободен пристап до информациите од јавен карактер, кој е во собраниска процедура поцелосно ќе биде заокружена правната рамка за борба против криминалот. Нам ни останува значењето на имплементација на сите овие закони", вели Цветковски.

ДАЈТЕ ГО ПРЕМИЕРОТ

Жарко Караџоски реагираше дека ДУИ секаде го форсира принципот на правична застапеност, наместо да инсистира на стручност. "За што и да се дискутира вие барате правична застапеност, само тоа ве интересира. Дајте и премиерот и министрите да ги избираме со Бадинтерово мнозинство".

требата на граѓаните да ги остваруваат своите права во судовите, особено во прекршочна постапка, а доколку се укинат тие судови со долгогодишна традиција би се довело до отежнување на остварувањето на правата на граѓаните", вели Солев.

"Во тој контекст, како решение предложивме судовите кои постојат во најголем дел да останат како судови, но со тоа што се обидовме да ја намалиме нивната надлежност, на пример, да кажеме кај помалите судови кои имаат до 10 судии, во нивна над-

лежност да останат кривични дела со затворска казна до 3 години. Додека, пак, кривичните дела со повеќе од тригодишна затворска казна да преминат во надлежност на поголемите соседни судови", истакнува Солев, потенцирајќи дека на овој начин би дошло до концентрација на судовите и на кривичната материја, односно посериозните дела би се суделе во помал број судови.

Досегашната практика укажала дека во судовите каде што има тешкотии во остварувањето на функциите имало разни влијанија (локални притисоци итн.), поради што дошло до неможност судовите да ја остваруваат својата функција.

"Вишите судови ги формираат со цел да се сконцен-

трираат тешките кривична дела на помал број судии, кои ќе се квалифицираат, а на тој начин ќе се зголеми ефикасноста и ќе се подигне стручноста".

Од овие причини во работната верзија е предложено да се создадат Виши судови во Скопје, Штип и Битола, но постои можност за нивно зголемување во Куманово, Тетово или во Гостивар. Во новиот организационен систем на судови се предвидува Врховниот суд на РМ да се позанимава со најсериозните дела (предмети), кои спаѓаат во областа на управните спорови. Но, во овој процес етапно ќе се преоѓа, бидејќи судиите треба да се формираат и да се снајдат во новата шема на правосудството.

ПАСИВНО ПУШЕЊЕ
...ТКА НЕМА НИШТО ПАСИВНО

РИЗИЦИ

Соодносното пасивно пушење го зголемува ризикот речиси за:

- Рак на белите дробови за 20-30%
- Срдечен заболување за 25-35%
- Астма за 40-60%
- Инфаркт за 80%

Вентилацијата не е решение за пасивно пушење. Системот за вентилација кој ја зголемуваат надот со свеж воздух треба да работат со брзина приближна на торнадо за да можат значително да ја намалат ризикот го задигаат. Системот кој го вентилираат воздухот исто така не се ефективни бидејќи тие ги отстрануваат единствените честички од чамот од цигарето, но не ја уништуваат и токсичните гасови кои продолжуваат да се.

ПАСИВНО ПУШЕЊЕ

Доколку вие не пушите, сепак осудувани на чамот од цигарето на околу што пушат нана да му наштети на вашето здравје. Вентилацијата на чамот од цигарите не пушта нана пушат со нарочна пасивно пушење (а пасивно и недоброволно или неволно пушење).

Чамот од цигарите на цигарите вклучуваат в некому потврсен од чамот кој го вклучува пасивен (просто филтерот). Чамот кој во соба во која се пушат цигарите околу 4.000 ковенци, и во најмалку 50 од нив се знаат или претставуваат една придобивка од ракот.

Инфарктното здрување на чамот од цигарите во домот, на работното место или во некој бид може да има краткотрајни ефекти, како на пример иритација на очите, наддување на грлото или кашлица. Но, во долг рок, ефектите од пасивното пушење се многу потврсени.

ШТО МОЖАМ ЈАС ДА СТОРАМ

ОТКАЖЕТЕ СЕ ОД ПУШЕЊЕ

Вашата здравствена состојба ќе се подобри доколку ја оставите цигарата. Во случај на рак, само ако се откажете од пушење, можете да живеете подолго.

Logo: UNICEF, WHO